

Klimat- och näringslivsdepartementets program för ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2024

Nordiska ministerrådet

Nordiska ministerrådet är de nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan. Ministerrådet består av de fem nordiska länderna samt Grönland, Färöarna och Åland. Ordförandeskapet roterar mellan de fem medlemsländerna för ett år i taget. 2024 kommer Sverige att vara ordförande. Ordförandeskapet ska aktivt leda arbetet inom samarbetsområdena och utformar ett ordförandeprogram där de politiska prioriteringarna för det nordiska regeringssamarbetet under det kommande året.

Visionen som antogs av de nordiska statsministrarna 2019 är att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region år 2030, vilket ska uppnås genom satsningar på ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden. Visionen kommer vara vägledande för det nordiska samarbetet under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet.

Klimatomställningen utgör en av vår tids stora utmaningar, men omställningen till en klimatneutral cirkulär ekonomi skapar också möjligheter om vi förvaltar och brukar naturens resurser väl. Norden ska fortsätta vara föregångare i en konkurrenskraftig och innovationsdriven omställning både på hemmaplan och genom att främja nordiska gröna lösningar i resten av världen. Sverige ska arbeta för ett närmare och starkare nordiskt samarbete.

Näringspolitiken

Arbetet med näringspolitiken inom Nordiska ministerrådet spänner över ett brett fält av frågeställningar från näringslivets gröna omställning, regelförenkling, digitalisering till turism. Budgeten för 2024 omfattar närmare 102 miljoner DKK. Under det svenska ordförandeskapet kommer ett ministermöte och fyra ämbetsmannakommittémöten att arrangeras.

Den gröna omställningen av näringslivet är den övergripande frågan under det svenska ordförandeskapet - från innovation till att säkerställa tillgång till innovationskritiska metaller och mineraler. Det innebär att de utmaningar som omställningen innebär för de små och medelstora företagen behöver belysas. De nordiska länderna har potentiella världsunika tillgångar till ett flertal av metaller som används i ny teknik – och vi har möjlighet att utvinna dessa på ett hållbart sätt. Vi har dessutom en tradition av att stå upp för både hållbarhet och mänskliga rättigheter globalt.

Arbetet med planeringen inför världsutställningen i Osaka, Japan (EXPO 2025) kommer innebära en möjlighet att visa upp och främja ett innovativt och konkurrenskraftigt nordiskt näringsliv.

Olikheter i byggstandarder mellan de nordiska länderna gör det svårt för företag som är verksamma i ett land att röra sig över gränserna. Ökat samarbete inom nya regel- och utvecklingsområden bidrar till att minska gränshindersproblemen och innebär en positiv utveckling av den nordiska gemensamma hemmamarknaden. Ordförandeskapet avser därför att stärka samarbetet, genom ett ökat utbyte kring implementeringen av nya och ändrade relevanta EU-regelverk.

Många nordiska företag med grön och/eller digital inriktning har utmaningar när det gäller att finansiera långsiktiga, innovativa projekt och/eller åstadkomma uppskalning. Ordförandeskapet gör det möjligt att synliggöra och stärka den nordiska samverkan kring scaleups och deeptech inom ramen för Nordiska Ministerrådet, Nordic Innovation och NOPEF.

Ordförandeskapet innebär också en möjlighet att lyfta frågan **om att främja Norden som en gemensam marknad för turism.**

Miljö- och klimatpolitiken

Miljö- och klimatsamarbetet inom Nordiska ministerrådet spänner över många områden så som klimat, hav, biologisk mångfald, kemikalier och cirkulär ekonomi. Det sker på både politisk nivå och expertnivå. Miljö- och klimatsamarbetet har 2024 en budget på drygt 100 mn DKK. Under det svenska ordförandeskapet kommer två ministermöten, fyra ämbetsmannakommittémöten och ett antal konferenser och workshops att arrangeras.

Klimat- och miljöfrågor är globala angelägenheter och därför ska de nordiska länderna fortsatt vara en stark och tydlig röst för att främja effektiva lösningar i internationella miljö- och klimatförhandlingar. Under 2024 ska exempelvis ett nytt globalt avtal mot plastföroreningar antas och de nordiska länderna har en ledande roll.

Klimatförändringarnas effekter blir allt tydligare i de nordiska länderna. Samarbete och erfarenhetsutbyte inom det nordiska näringslivet, på lokal och nationell nivå samt om metoder och verktyg kan stödja genomförandet av klimatanpassningsåtgärder och stärka vår gemensamma konkurrenskraft.

Omställningen av transportsektorn är central för ett konkurrenskraftigt Norden och för att de nordiska länderna ska kunna nå sina klimat- och miljömål. Ett fortsatt fokus på att effektivisera, elektrifiera och digitalisera transportsystemet prioriteras därför under ordförandeskapet. Slutförandet av visionsprojekten om accelererad elektrifiering och hållbara nordiska godstransporter kommer att uppmärksammas, bland annat genom en konferens om elektrifiering.

Kriserna för klimatet och den biologiska mångfalden hänger nära samman. Naturbaserade lösningar kan gynna biologisk mångfald, dämpa klimatförändringarna och bidra till människors välbefinnande. Under året kommer det stora nordiska samarbetet om naturbaserade lösningar att presenteras vid en slutkonferens. Ökat nordiskt samarbete inom ramen för det nya ramverket för biologisk mångfald ska prioriteras.

Energipolitiken

Invasiva främmande arter orsakar dramatiska förändringar i ekosystemen och innebär en förlust av biologisk mångfald. Därför kommer ett nordiskt samarbete för att förebygga och bekämpa spridningen av invasiva arter i Norden prioriteras och en workshop arrangeras.

De nordiska länderna har sedan många år ett framgångsrikt samarbete för att minimera riskerna för människa och miljö orsakade av kemikalier i Norden, inom EU och internationellt. Under senare år har Norden varit en stark kraft för att driva på för ett begränsningsförslag om så kallade evighetskemikalier, PFAS. En workshop kommer genomföras för att lyfta möjligheter och svårigheter när begränsningarna nu ska genomföras.

Stora ekonomiska vinster i kombination med låg upptäcktsrisk ligger bakom den illegala avfallshanteringen, vilket dessutom har nära kopplingar till den organiserade brottsligheten. Därför föreslås en jämförande studie av förutsättningarna för att förebygga och bekämpa avfallsbrottsligheten i de nordiska länderna.

Energisamarbetet inom Nordiska ministerrådet omfattar flera områden såsom elmarknaden, förnybar energi och vätgas, lagring av koldioxid och energieffektivisering. Det sker på både politisk nivå och expertnivå. Energisamarbetet har 2024 en budget på ca 25 mn DKK varav drygt 11 mnkr finansierar den nordiska institutionen Nordisk energiforskning. Under det svenska ordförandeskapet planeras ett ministermöte, fyra ämbetsmannakommittémöten och en konferens.

En ökad fossilfri elproduktion krävs för att möjliggöra den omfattande elektrifieringen som är en nyckel i klimatomställningen. I Norden pågår arbete för att få ny fossilfri elproduktion på plats i form av land- och havsbaserad vindkraft, solkraft samt kärnkraft. Att öka elproduktionen inom Norden är en uppgift för de enskilda länderna, som har olika naturresurser och väljer olika energimix, men Norden är tätt sammankopplade, så utvecklingen i respektive land har påverkan på övriga länder. Dialog mellan de nordiska länderna om utveckling av elbehov och elproduktion är därför viktig och kommer att lyftas fram under det svenska ordförandeskapet.

Det nordiska samarbetet på elmarknaden är unikt i världen. Förutom att elmarknadssamarbetet är ett av världens mest integrerade regionala samarbeten är Norden också världsledande på hållbar och fossilfri energi och klimatsmarta lösningar. Samtidigt finns ett behov av att vidareutveckla den nordiska elmarknaden, både för att minska klimatpåverkan och för att bryta beroendet av rysk fossil energi i Europa. Detta kommer att utgöra en prioritet och uppmärksammas särskilt under det svenska ordförandeskapet. **En konferens på temat elmarknad och elektrifiering planeras.**

